

s nimiž nejvyšší soud souhlasí a jež vývody dovolacími nejsou vyvráceny.

Čís. 13976.

Stát neručí za škodu (na Slovensku) výbuchem ručního granátu, nalezeného u vojenského cvičiště, nelze-li vojenské správě přičítati zavinení.

(Rozh. ze dne 24. listopadu 1934, Rv I 1822/32.)

Nezletilý žalobce našel nedaleko vojenského cvičiště na Slovensku ruční granát, rozbušku ručního granátu, jež vybuchla a těžce ho poranila. Žalobní nárok proti československému státu (vojenské správě) neuznal procesní soud první stolice (krajský soud civilní v Praze) důvodem po právu. Odvolací soud napadený rozsudek potvrdil. Důvody: Odvolatel se snaží dovoditi, že prohlídka terenu po střelbě ručními granáty byla nedostatečná, že byla provedena nedbale, a na vojenská správa nekontrolovala počet granátů za cvičení použitých a nepoužitých a skutečně vybuchlých. Než odvolatel zapomíná, že v souzeném případě nebyl žalobce zraněn ručním granátem, nýbrž jeho rozbuškou, součástí granátu. Nerozhodno je, zda Jan K. několik dní po nehodě našel v témže místě prázdný granát, ježto podle výpovědi svědka B-a granát ten vyryla svině, takže je zjevno, že tu jde o granát (kus granátu) zapadlý do země rozryté prasaty, takže není divu, že vojáci při prohlídce cvičiště a jeho okolí po střelbě naň nepřišli. Tak tomu mohlo býti i ohledně rozbušky žalobcem nalezené, kteroužto možnost připustil svědek Vilém Š. Aby z takových možností, jimž se nelze vyvarovati ani při sebe větší pozornosti, nepřišel nikdo k úrazu, tomu mělo zabrániti, že po prohlídce terenu byly tam umístěny dvě výstražné tabulky, i s maďarským nápisem, že choditi do ohroženého prostoru je zakázáno a životu nebezpečno, a že před cvičením bylo v obci vybubnováno, že nález podezřelého železa nebo náboje jest hlásiti, a že dotýkání součástí je životu nebezpečné. Ohroženým prostorem bylo nejen cvičiště samo, nýbrž i jeho okolí, takže je nerozhodno, že žalobce našel rozbušku mimo ohražené cvičiště. Prvý soud zjistil, že vojenské orgány i při střelbě i po cvičení učinily všechna možná opatření, by nevybuchlé granáty nebo jich součástky byly zničeny, a že i cvičiště i jeho okolí byly po cvičení vojskem důkladně prohledány, nalezené kousky železa zakopány a nevybuchlé granáty a rozbušky k výbuchu přivedeny. Žalující strana jako zavinení vojenských orgánů vytýkala v řízení před první stolicí, že přes veškeré služební předpisy nebylo při sbírání nevybuchlých granátů postupováno s náležitou opatrností, kteréžto tvrzení bylo však zjištěnými skutečnostmi vyvráceno. V § 92 ústavní listiny se praví, že pokud stát ručí za škodu způsobenou nezákonným výkonem veřejné moci, určuje zákon. Takový zákon platný pro historické země republiky Československé dosud vydán nebyl. Co se týče Slovenska nastupuje ovšem na místě zákona zmíněného v § 92 ústavní listiny,

praxe, normy ustálené pravotvornou činností soudů. Podle této praxe však, má-li býti uznána povinnost státu nahraditi škodu, se vždy vyžaduje jako nezbytná podmínka, že orgánu, jenž škodu způsobil, lze přiřítati zavinění (srov. rozh. čís. 3279 sb. n. s.). V souzeném případě však nelze přiřítiti vojenské správě zavinění, i kdyby bylo pravdou, že žalobce našel skutečně mimo cvičiště nevybuchlou rozbušku od cvičení konaného dne 21. června 1929 na vojenském cvičišti, zejména nedbalost při sbírání nevybuchlých granátů nebo jich součástí na cvičišti a v jeho okolí, neboť je zjištěno, že vojenská správa dbala vší možné opatrnosti a že se zachovala podle předpisů. Našel-li přes bedlivě vykonanou prohlídku cvičiště a jeho okolí v dolině u vinic v N. žalobce nevybuchlou rozbušku granátu, nelze mluvit o hrubé nedbalosti vojenské správy, nýbrž jen o nešťastné náhodě vojenskou správou nezaviněné, již při největší opatrnosti vyloučiti nelze a již právě mělo zameziti poučení obyvatelstva v okolí, zejména obyvatelů v N., že je nebezpečné dotýkati se předmětů podezřelých na cvičišti nebo v jeho okolí nalezených a že předměty ty jest odevzdati. Žalobce se tímto poučením neřídil a nedbal ani výstražných tabulek tam umístěných, jakkoli jako 14letý chlapec mohl již při normální pozornosti (§ 1297 obč. zák.) býti si vědom nebezpečnosti svého počínání.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

V žalobě opíral žalobce nárok na náhradu škody o nedbalost vojenských orgánů, které prý zanechaly mimo ohradu střelnice na místě každému přístupném, ruční granát, který našel žalobce a jenž mu v ruce vybuchl. V přípravném spisu dovozoval povinnost žalovaného státu k náhradě škody i objektivním ručením podle obdoby s ručením zaměstnavatele nebo provozovatele nebezpečného průmyslového podniku, odvolává se na stálou soudní praxi, platnou v oblasti práva slovenského, které prý je použití i v souzeném případě, ježto se úraz stal na Slovensku. Že nelze přiřítati nedbalosti vojenským orgánům, které byly pověřeny provedením předepsaných opatření, by bylo zamezeno úrazu, zejména odklizením nevybuchlých ručních granátů neb jejich součástí po cvičení, a že naopak bylo postupováno s největší obezřetností, dovodil již správně odvolací soud a stačí poukázati v té příčině k vystižným důvodům napadeného rozsudku. Uvádí-li dovolání, že přece jen nemohla býti zachována všechna opatření, když kromě případu, o nějž jde, byl podle zjištění odvolacího soudu v neohraženém prostoru nalezen ještě jiný granát, a poukazuje-li k výpovědím svědků a dovozuje z nich rozpor se spisy vzhledem k uvedenému závěru, že vojenská správa učinila všechna opatření k zamezení nehody, jest k tomu podotknouti, že není v lidské moci a že není ani vhodných prostředků, by při sebe přesnějším a důkladnějším pátrání mohlo se býti uvarováno přehlédnutí, zvláště když ze zjištění nižších soudů vyplývá, že části (rozbušky) granátů zárvávají se také do země. Jak si dovolání představuje prohlídku ohrože-

ného prostoru mimo povrch, není jasno. Nelze přece po každém cvičení rozorati celé cvičiště i ohrožený prostor mimo ně. Pouhým odpočítáním granátů použitých při střelbě nebylo by zpomoženo, vždyť i tu zbyly by po případě nebezpečné součástky (rozbušky), které zapadly, aniž by mohly být nalezeny. Ostatně tvrzení, že vojenská správa nekontrolovala počet použitých a nepoužitých a skutečně vybuchlých granátů, bylo novotou již v odvolacím řízení a nelze k němu přihlížeti ani v řízení dovolacím (§§ 482, 513 c. ř. s.). S obvyklými prostředky nelze tedy vůbec vystačiti a jest počítati také s opatrností těch, kdo se pohybují v blízkosti střelnice. Proto také byly v ohroženém prostoru umístěny výstražné tabulky a vybubnováno, že nález podezřelého železa nebo náboje se má hlásiti a že dotýkání součástek je životu nebezpečno. Svědci, o nichž se dovolání zmiňuje, projeví jen názor, zda a jak dle jejich zkušenosti se mohly rozbuška a snad i granát ocitnouti mimo ohražený prostor. Tím však nebyl vyvrácen a není proto ani v rozporu s těmito výpověďmi závěr odvolacího soudu, že vojenská správa učinila, co bylo v její moci, aby nehodu odvrátila. Z toho, co uvedeno plyne, že žalovanému státu (vojenské správě) nelze přičítati zavinění na úrazu žalobcově. Ale ani s hlediska práva platného v právní oblasti slovenské a podkarpatoruské nelze činiti žalovaný stát za úraz zodpovědným. Tam sice platí právní pravidlo, že každý, kdo udržuje nebezpečný průmyslový provoz, ručí za škodu, která postihne jeho zaměstnance nebo jiné osoby následkem úrazu v provozu v oboru nebezpečné živnosti, to i tehdy, nelze-li majiteli provozu přičísti žádnou neopatrnost a přes to že učinil náležité opatření na odvrácení úrazu. Nebezpečným jest provoz, účinkují-li v něm stroje hnané přírodní silou (srov. Fajnor-Záturecký: Nástin súkromého práva str. 360). Tohoto pravidla nelze však použiti na souzený případ, poněvadž výkon státní moci, k němuž náleží i udržování a výcvik vojska, nelze srovnávati s průmyslovým podnikem a proto ani použití norem k takovému podniku se vztahujících. Má-li býti uznána povinnost státu k náhradě škody, vždy se vyžaduje, aby mohlo býti orgánu, který škodu způsobil, přičítáno zavinění. To platí arci jen za normálních poměrů, po případě ještě za dalších podmínek (srov. rozh. čís. 3279 sb. n. s.). Že však vojenské správě v souzeném případě nelze vůbec přičítati zavinění, bylo již dovedeno. Z předchozích úvah vyplývá, že jest nerozhodno, zda předmět, jímž úraz žalobcův byl způsoben, byl granát neb jen jeho součástka, jakého byl původu a zda četnické oznámení bylo úplné neb kusé.

Čís. 13977.

Úrazové pojištění dělnické.

Za podnikatele ve smyslu § 46 zákona o úrazovém pojištění dělnic-kém jest pokládati jen toho, na jehož účet (risiko) se děje provoz. Lho-
stejno, kým byl dělník přihlášen k úrazovému pojištění, u koho byl při-
hlášen, u koho byl v době úrazu zaměstnán a kým mu byla vyplácena
mzda.